

SIVİL GLOBAL 2015•2023•2053

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI

**BALKAN
İLETİŞİM AĞI KONFERANSI**

STRATEJİK VİZYON BELGESİ (TASLAK)

9. BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI

“Balkanlar’da Denge; AB, Türkiye ve Rusya”

(20-22 Nisan 2016, Pullman İstanbul Otel - İstanbul)

Türkiye son yıllarda tarihî bağlarının çok kuvvetli olduğu Bölge’de “yeni aktör” olarak tanımlanmaya başlamıştır. Türkiye yenilenen dış politika anlayışı ile Bosna-Hersek özelinde ama genel olarak tüm coğrafyada politik, sosyal ve ekonomik alanlarda var olmayı başarabilmekte, Bölge’nin Avrupa Birliği’ne giriş sürecini istikrar ve normalleşme için desteklemekte ve kendi sınırları içinde coğrafyasına sahip çıkmayı amaçlamaktadır. Türkiye aynı zamanda uluslararası askerî bir ittifak olan NATO’ya Bölge ülkelerinin girmesi ve güvenlik algısının en üst seviyeye çıkartılması gerektiğini düşünmekte ve desteklemektedir.

Son yıllarda artan Rusya ve Türkiye etkisi Avrupa Birliği üyesi birçok ülkeyi Bölge’de yatırım, kültürel faaliyetler gibi birçok alanda teşvik etmektedir. Rusya’nın görününde Sırbistan’a ve Bosna- Hersek’teki entite olan Sırp Cumhuriyeti’ne milyon dolarlık yardımları ve askerî (savunma) desteği giderek artmaktadır. Türkiye dışarıdan bakıldığında; Kosova, Arnavutluk, Bosna-Hersek gibi Müslüman nüfusu fazla olan ülkelere yardım ediyor gibi gözükse de, kapsadığı kesimler günden güne artırmakta, sel gibi büyük felaketlerde din ayrımı yapmaksızın TİKA aracılığı ile birçok insana elini uzatmaktadır. Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri’nin de yardım ve desteğinin yanı sıra Bölge’deki etkisini arttıran Rusya, Çin, Arap Emirlikleri gibi yeni aktörlerin gerisinde kalmadan, sistemsel ve ekonomik yardımlarını istikrarlı bir şekilde devam ettirmektedir.

Güney Akım Projesi ve Ukrayna krizi bölgesel güç mücadelesinin en fazla tesir ettiği iki örnektir. Bulgaristan ve Sırbistan üzerinden Avrupa’ya doğalgaz gönderimini sağlayacak boru hattı projesi bu ülkelere ciddi bir maddi kaynak sağlayacağından Avrupa ülkelerini tedirgin etmektedir.

En son Putin’in Türkiye’yi ziyaret etmesiyle doğalgaz mücadelesine Türkiye de dâhil olmuştur. Her daim oyun kurucu olarak dünya siyasetine yön vermek isteyen Rusya; Ukrayna krizinden sonra Avrupa ülkelerinin ambargo uygulaması, kültürel ve tarihî bağları kuvvetli olan Bulgaristan’ın da AB’nin Rus gazına bağımlılığını azaltmak istemesi, Güney Akım’ı topraklarından geçirmekte istekli olmaması gibi nedenlerle stratejisini değiştirerek boru hattını Türkiye ve Yunanistan üzerinden geçirmek istediğini belirtmiştir.

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI

Sırbistan ve Bulgaristan üzerinden Balkanlar'da politik denge sürdürülmeye çalışılmaktadır. Ukrayna Krizi aslında bu ülkeler için bir sınav olmuştur, Sırbistan Avrupa Birliği üyelik sürecinden vazgeçmeyeceğini belirterek tavrını Rusya'dan yana göstermiş, Ukrayna'ya Rusya lehine güvenliği sağlamak için gönüllü gruplar yollamıştır. Bulgaristan ise Avrupa Birliği'nin olası yaptırımlarından ve içinden çıkamadığı ekonomik kriz nedeniyle tavrını Avrupa'dan yana sürdürmüştür.

Rusya, Bölge'de enerji ve altyapı yatırımlarına ağırlık vermeye devam etmektedir. İki devlet arasında geçtiğimiz yıl Sırbistan'ın devlet demiryolları şirketine Rusya tarafından verilecek 600 milyon avroluk bir kredi anlaşması imzalanmıştır. Güney Akım projesinin yanı sıra Rus Gazprom Neft, 2009 yılında önemli bir Sırp devlet enerji şirketi olan, Karadağ, Makedonya, Bosna-Hersek gibi ülkelerde önemli bir nüfuza sahip NIS'i satın alarak, Balkanlardaki enerji faaliyetlerini en üst düzeye çıkarmıştır. Bankacılık sektöründe de VTB Bank, bazı özelleştirme ve altyapı yatırımları konusunda finansman sağlamaktadır. Yatırımlar sadece Sırbistan ile sınırlı değildir, Rus petrol şirketleri Hırvatistan, Bosna-Hersek, Makedonya da kendi altyapısını kuvvetlendirici girişimlerde bulunmaktadır. Balkanlar'daki ülke hükümetleri Rus yatırımlarını ülkelere çekmek ve AB'deki ekonomik krizi en alt seviyede atlatmak için Moskova yetkilileriyle sık sık bir araya gelmektedir.

"Batı Balkanlar" açılımı; AB'nin Balkan ülkelerinin aşamalı bir şekilde entegre sürecine uyum sağlamaları için başlattığı bir süreçtir. Bu açılım 2013 yılında Hırvatistan'ın üyeliğinden sonra Bosna-Hersek, Sırbistan, Arnavutluk ve Makedonya'yı kapsamaktadır. Bölge denetimli AB yardım programlarından yararlanmaktadır, tek taraflı ödünler söz konusudur. İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları neticesinde Bölge'de işbirliğini artırıcı rol üstlenmekte, Bölge ülkelerinin insan hakları, demokrasi, adalet gibi AB müktesebatına uyumlu yasal değişimler konusunda itici unsur olmaktadır. Kriz ile birlikte fon yardımlarında ciddi bir kesinti söz konusu olsa da, örneğin; Sırbistan 2,9 milyar avro mali yardım almıştır. Hırvatistan 2005 yılında 105 milyon avro yardım almıştır. Avrupa Balkanlar'a siyasi ve güvenlik yardımlarını sürdürmektedir.

Türkiye Bölge'de ağırlıklı olarak ticaret ve kültür diplomasisi girişimlerinde bulunmaktadır. Bu vizyon ile 2000 yılında 2,9 milyar dolar olan ticaret hacmi, 2012 yılında 17,5 milyar dolara çıkmıştır. 6 Balkan ülkesinde 12 tane Yunus Emre Kültür Merkezi faaliyet göstermektedir. Bu kültür merkezleri sayesinde Türkçe dil öğrenimi Bölge'de her geçen gün artmaktadır. Binlerce başvuru arasından her yıl 700'e yakın öğrenciye "Türkiye Bursu" verilmektedir. TİKA yardımlarının %18,5'i Balkanlar'a gitmektedir. 2007'den beri Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın öncülüğünde Balkanlı Müslüman Liderler Zirvesi gerçekleştirilmektedir. Saraybosna'da Anadolu Ajansı'nın ofisi bulunmaktadır ve birçok haberi Balkanlar'daki diğer ajanslara sunmaktadır. Ayrıca TRT bölge ofisleri ve TRT AVAZ da faaliyet göstermektedir.

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI

Türkiye ve Balkanlardaki belediyelerle kültürel-ticari ilişkilerin güçlenmesine yarayan Kardeş Belediyeler faaliyeti her geçen gün artmaktadır. Türk dizilerine olan sevgi çok fazladır, dizi-film sektörü önemli bir yumuşak güç inşa alanı oluşturmaktadır.

Bölge'deki bu güç dengesi, küresel güçlerin mücadelesi, bitecek gibi görünmemektedir, Balkanlar'da yatırım ve ticareti kolaylaştırıcı unsurların oluşturulması, "bölgesel entegrasyon ve çatışmadan ekonomik işbirliğine" anlayışı, bu düzen içerisinde kendilerinin daha fazla söz almalarını sağlayacaktır. Bu proje ile çatışma çözümünde itici bir güç olan Avrupa Birliği, Kosova'nın bağımsızlığı ve NATO'nun Sırbistan'ı bombalaması ile Batı ile ilişkilerinde derin bir uçurum oluşturan ve neticede askerî ve savunma alanında etkinliği ile Bölge'de devamlılığını sağlayan Rusya ve yumuşak gücün tüm mekanizmalarını kullanarak Bölge'de etkili olan Türkiye'nin Bölge'deki varlıkları ve faaliyetleri incelenecektir. Proje, Avrupa Birliği'nin Bölge'nin etkin bir ülkesinde, Türkiye'de ve Rusya'da olmak üzere üç aşama neticesinde nihayete erecektir. Böylece "Balkanlarda Denge" teması, Proje'nin her aşamasında farklı yerlerde, uzman kişilerce incelenip; Bölge'nin, bu ülkelerin deneyim ve birikimleriyle tahayyül edilebilmesini sağlayacaktır.

Ana Tema

Balkanlar'da Denge; AB, Türkiye ve Rusya

Alt Temalar

Rusya, Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkisi

Batı Balkan Ülkelerinin Avrupa Birliği Entegrasyon ve Genişleme Stratejisi

Rusya'nın Güney Akım Projesi, Bölge Üzerinde Etkisi ve Enerji Güvenliği

Gelecek için Zorluklar ve Fırsatlar

Bölge'de Merkezileşme ve Kurumsallaşma

Balkanlar'daki Çatışmalarda Avrupa Birliği, Rusya ve Türkiye Politikalarının Çelişkileri

Yumuşak Güç Mekanizmalarının Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi

Bölgesel Müzakereler ve İşbirliği

Bölge'de Ekonomik ve Sosyal Reformların Desteklenmesi

İşgücü İnşası ve Göçün Önlenmesi

Politik ve Ekonomik Yolsuzlukla Mücadele

Aşırıılık ve Terörü Önleme

Aktivizm, Protesto ve Artan Talepler: Sosyal Hareketler

Diplomasinin Kullanımı

Bölgesel Savunma ve Güvenlik Sorunu